

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 17.7.2012.
COM(2012) 392 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Stiprāka Eiropas Pētniecības telpas partnerība izcilībai un izaugsmei

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2012) 211 final}

{SWD(2012) 212 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Stiprāka Eiropas Pētniecības telpas partnerība izcilībai un izaugsmei

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. EPT JAUNĀ EKONOMISKĀ UN POLITISKĀ KONTEKSTĀ

Eiropas pētniecības rezultātu uzlabošana, lai veicinātu izaugsmi un darbvietu radīšanu

Zināšanas ir jaunās ekonomikas valūta. Tāpēc pasaules vadošo pētījumu un inovāciju izstrādes spēja, kuras pamatā ir spēcīga publiskā sektora zinātniskā bāze, ir izšķiroša, lai panāktu noturīgu ekonomikas atveseļošanos un lai nostiprinātu Eiropas pozīcijas jaunajā pasaules kārtībā.

ES ieplūdušie ārvalstu tiešie ieguldījumi pētniecībā un izstrādē saglabā noturību pretēji kopējai ārvalstu tiešo ieguldījumu ieplūšanas samazināšanās tendencei¹. Taču zinātnes kvalitātes, izcilības un ietekmes rādītāji liecina par ES pozīcijas vājināšanos pasaulē un par talantīgu zinātnieku pastāvīgu emigrāciju.

Komisija ir ieteikusi palielināt ES pētniecības un izstrādes budžetu līdz 80 miljardiem euro programmai „Apvārsnis 2020”, un dalībvalstis ir apņēmušās sasniegt ES mērķi ieguldīt pētniecībā vidēji 3 % no ES IKP līdz 2020. gadam. Taču, lai maksimāli palielinātu ieguvumus no šā ieguldījuma, Eiropai jāpalielina tās publiskās pētniecības sistēmas lietderība, efektivitāte un izcilība.

Tāpēc **Eiropas Pētniecības telpa (EPT)** ir stratēģijas „Eiropa 2020” un tās pamatiniciatīvas „Inovācijas savienība”² politikas centrālais elements, un tāpēc Eiropadome aicināja pabeigt EPT izveidi līdz 2014. gadam³. Iniciatīvas „Inovācijas savienība” mērķis ir nodrošināt, lai jauni zināšanu ietilpīgi produkti un pakalpojumi ievērojami sekmētu izaugsmi un nodarbinātību, un patiesa pasaules līmeņa zinātniskā bāze ir būtiska šā mērķa sasniegšanai.

Svarīgs EPT mērķis ir arī samazināt gan intelektuālā darbaspēka aizplūšanu, jo īpaši no vājākiem reģioniem, gan lielās reģionālās atšķirības pētniecības un inovācijas rezultātos ar mērķi panākt izcilību visā Savienībā, izmantojot pārdomātu specializāciju.

Kā skaidrots Komisijas priekšlikumā par „Apvārsni 2020”, tas viss ir jāsasniedz, izmantojot no lietotāja viedokļa iespējami vienkāršus noteikumus un procedūras.

¹ , Komisijas Pētniecības ĢD gaidāmais pētījums.

² COM(2010) 546.

³ „Lai piesaistītu talantus un ieguldījumus, Eiropai ir vajadzīga vienota pētniecības telpa. Lai radītu īstu vienoto tirgu zināšanām, pētniecībai un inovācijām, ir ātri jānovērš atlikušās nepilnības un līdz 2014. gadam jāpabeidz Eiropas Pētniecības telpas izveide.” Eiropadomes 2011. gada februāra secinājumi; Eiropadomes 2012. gada marta secinājumi.

EPT definēšana – ES pētniecības sistēmu atvēršana un savienošana

EPT balstās uz 27 dalībvalstu valsts pētniecības sistēmām, kas tiek finansētas no valsts nodokļu ieņēmumiem. Tās paliks nodalītas, ciktāl tas rada ieguvumus ES un atsevišķām dalībvalstīm, ļaujot Eiropai gūt priekšrocības no zinātnes, kultūras un ģeogrāfisko daudzveidības. Ir svarīgi, ka dalībvalstis un reģioni veido savas pētniecības sistēmas, izmantojot savas stiprās puses, saskaņā ar pārdomātu specializāciju. Tomēr, lai izveidotu EPT, kas būtu konkurētspējīga pasaules mērogā, kas ļautu Eiropai būt vadošajās pozīcijās lielo problēmu risināšanā un kurā piedalītos visas dalībvalstis, valstu sistēmām jābūt atvērtākām cita citai un pasaulei, savstarpēji ciešāk savienotām un sadarbībai.

Tas palielinās gan konkurenci, gan sadarbību. Konkurences nodrošina, ka finansējums tiek piešķirts labākajiem pētniekiem un pētniecības kolektīviem, savukārt sadarbība ļauj labākajiem zinātniekiem strādāt kopā, lai veicinātu atklājumus, kas palīdzētu risināt lielas problēmas (iedzīvotāju novecošana, energoapgādes drošība, mobilitāte, vides degradācija utt.), un novērš nevajadzīgu dublēšanos saistībā ar valstu pētījumiem un ieguldījumiem infrastruktūrā.

Ņemot vērā atvērtu inovāciju un arvien lielāku sadarbības nozīmi zinātnē, EPT izveide nozīmē arī „piektās brīvības” īstenošanu⁴ – pētnieku un zinātnisko zināšanu brīvu apriti, tostarp izmantojot ciparu tehnoloģijas⁵. Turpmāk izklāstītās EPT definīcijas pamatā ir Lisabonas līgums⁶ un Eiropadomes secinājumi: *vienota pētniecības telpa, kas ir atvērta pasaulei un kuras pamatā ir iekšējā tirgus pieeja, kurā notiek brīva pētnieku, zinātnisko zināšanu un tehnoloģijas aprīte un ar kuras palīdzību Eiropas Savienība un tās dalībvalstis stiprina to zinātnisko un tehnoloģisko bāzi, konkurētspēju un spēju kopīgi risināt lielas problēmas.*

EPT prioritātes

Pamatojoties uz Eiropas pētniecības sistēmu priekšrocību un trūkumu analīzi⁷ un vispārējo mērķi radīt noturīgas būtiskas pārmaiņas Eiropas pētniecības rezultātos un efektivitātē līdz 2014. gadam, **EPT prioritātes** ir šādas.

- **Efektīvākas valsts pētniecības sistēmas** – tostarp lielāka konkurence valstu iekšienē un stabils vai lielāks ieguldījums pētniecībā.
- **Optimāla transnacionāla sadarbība un konkurence** – kopīgu pētniecības programmu attiecībā uz lielām problēmām izveide un īstenošana, kvalitātes uzlabošana ar Eiropas mēroga atklātu konkursu palīdzību un svarīgāko pētniecības infrastruktūru izveide un efektīva darbība Eiropas līmenī.
- **Pētniekiem atvērts darba tirgus** – panākt šķēršļu novēršanu pētnieku mobilitātei, apmācībai un piesaistošai karjeras izaugsmei.

⁴ Eiropadomes prezidentvalsts secinājumi 7652/1/08, 2008. gada marts.

⁵ T.i., vienota tiešsaistes vide zināšanu un tehnoloģiju aprītei jeb digitālā EPT.

⁶ Sk. Līguma par Eiropas Savienības darbību 179. pantu.

⁷ Sk. *ex-ante* ietekmes novērtējumu, EPT sabiedriskās apspriešanas rezultātus <http://ec.europa.eu/research/era/> un Eiropas Pētniecības telpas jautājumu komitejas 2011. gada decembra atzinumu 1215/11.

- **Dzimumu līdztiesība un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana pētniecībā** – izbeigt talantu iznīkošanu, ko mēs nevaram atļauties, dažādot viedokļus un pieejas pētniecībā un veicināt izcilību.
- **Optimāla zinātnisko zināšanu aprīte, piekļuve tām un to nodošana, tostarp izmantojot digitālo EPT**, – garantēt visiem piekļuvi zināšanām un to apguvi.

EPT izveides pabeigšana nodrošinās lietderības, kvalitātes un ietekmes pieaugumu un jaunas iespējas visās dalībvalstīs. Tā ir iespēja dalībvalstīm ar ne tik labiem rezultātiem uzņemties atbildību par savu pētniecības sistēmu reformu, īstenojot pārdomātas specializācijas procesu un palīdzot mazināt atšķirības inovācijas ziņā. To atbalstīs programma „Apvārsnis 2020” un struktūrfondi.

Ārējā dimensija ir svarīga, transversāla un neatņemama EPT daļa. Tā tiks aplūkota 2012. gada otrajā pusē kā daļa no atsevišķa paziņojuma par stratēģisku pieeju Eiropas starptautiskās sadarbības sekmēšanā un virzīšanā pētniecības un inovācijas jomā.

Pašreizējais stāvoklis

EPT netiek veidota tukšā vietā. Kopš 2000. gada ES, dalībvalstis, citas iesaistītās valstis un ieinteresētās personas ir guvušas ievērojamus panākumus.

Panākumu piemēri, veidojot EPT

Secīgas **pamatprogrammas** ir veicinājušas EPT tapšanu ar tiešām⁸ un netiešām darbībām, tostarp svarīgākajām **Komisijas iniciatīvām**:

- Eiropas Pētniecības padome, kas veicina Eiropas mēroga konkurenci saistībā ar izcilību progresīvās pētniecības jomā;
- *ERA-NET* tīkli Eiropas, valstu un reģionālo pētniecības programmu koordinēšanai (piemēram, ar *E-Rare* tīkla palīdzību tiek koordinēta aptuveni puse reto slimību pētījumu Eiropā);
- 185. panta iniciatīvas, kas apvieno ES, valstu un reģionālos centienus vienotās Eiropas programmās (piemēram, Eiropas Metroloģijas pētniecības programmas (EMPP) metroloģijas iniciatīva, kas apvieno 44 % mērījumu zinātnei paredzēto Eiropas resursu);
- Marijas Kirī vārdā nosauktās darbības, kas padarījušas mobilitāti iespējamu vairāk nekā 60 000 pētnieku;

Dalībvalstu vadītas iniciatīvas:

- virzība uz koordinētu pētniecības infrastruktūru politiku, piemēram, izveidojot Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģijas forumu (*ESFRI*), kas ir sagatavojis pirmo Eiropas pētniecības infrastruktūru ceļvedi⁹, un divas Eiropas pētniecības

⁸ Kopīgā pētniecības centra (*JRC*) zinātniskais atbalsts ES politikai.

⁹ http://ec.europa.eu/research/infrastructures/pdf/esfri-strategy_report_and_roadmap.pdf.

infrastruktūras¹⁰, kurām piešķirts Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijs (*ERIC*¹¹) statuss, un daudzas citas iniciatīvas ir sāktas vai ir īstenošanas procesā¹²;

- kopīgā plānošana¹³, kuras mērķis ir lielo problēmu risināšana un kura kļūst arvien vērienīgāka un gūst arvien lielāku politisko atbalstu, – piemēram, dalībvalstu 2010. gada nolīgums par nostādņām par kopīgās plānošanas pamatnosacījumiem pētniecības jomā¹⁴; atsevišķs gadījums ir Eiropas Enerģētikas pētniecības alianses Eiropas mēroga pētniecības programmu īstenošana saskaņā ar *SET* plānu¹⁵;
- Eiropas partnerība pētniekiem¹⁶, ar kuras palīdzību tiek uzlabota pētnieku karjeras pārvaldība arvien lielākā institūciju skaitā, – tā ir veicinājusi Komisijas ierosinātās Eiropas pētnieku hartas un Rīcības kodeksa pētnieku pieņemšanai darbā¹⁷ (turpmāk „harta un kodekss”) pieņemšanu, kas ir transponēti dažās dalībvalstīs, izveidojot veicinošas sistēmas¹⁸, kurām ir ievērojami rezultāti;
- kopīgs darbs saistībā ar zināšanu nodošanu¹⁹, kas palīdzējis nodrošināt to, ka dalībvalstis ir pieņēmušas politiku attiecībā uz zināšanu izplatīšanu.

Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta zināšanu un inovācijas kopienas palīdz izveidot Eiropas pētniecības, inovācijas un izglītības partnerības, kas tiks iekļautas programmā „Apvārsnis 2020”.

Tomēr panākumi ir bijuši nevienmērīgi dažādās EPT dimensijās un dalībvalstīs. Lai gan, piemēram, pētniecības infrastruktūras ir ieguvējas no stratēģiskās struktūras, ceļveža un regulējuma, kopīgās plānošanas īstenošana joprojām norit kūtri, un optimāls konkurences līmenis nav sasniegts. Īpaši atzīmējamas ir arī atšķirības starp zināšanu izplatīšanas prakses un pētniecības karjeras apstākļu un izredžu ziņā spēcīgākām un atpaliekošām dalībvalstīm.

¹⁰ Pētījums par veselību, novecošanu un pensionēšanos Eiropā <http://www.share-project.org/> un vienotu valodas resursu un tehnoloģiju infrastruktūru <http://www.clarin.eu/external/> [*European Social Science Survey* pieteicās *ERIC* statusam 2012. gada martā].

¹¹ http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=eric.

¹² Desmit no 48 2010. gada *ESFRI* ceļveža projektiem pašlaik tiek īstenoti, piemēram, trīs bioloģijas zinātņu pētniecības infrastruktūras sāka darboties pagājušajā gadā: „Analīze un eksperimenti saistībā ar ekosistēmām” (*ANAE*), „Sistēmu bioloģija – Eiropa” (*ISBE*), un ES Mikrobu resursu pētniecības infrastruktūra (*MIRRI*) [<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/522>], un vēl 16 varētu sākt darboties līdz 2012. gada beigām, http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=preparatory_phase_projects.

¹³ COM(2008) 468; sk. arī kopīgas plānošanas ierosmes (KPI) portālu: http://ec.europa.eu/research/era/areas/programming/joint_programming_en.htm.

¹⁴ http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/voluntary_guidelines.pdf; tās atzinīgi novērtētas Padomes 2010. gada novembra secinājumos 17166/10.

¹⁵ www.eera-set.eu; COM(2007) 723.

¹⁶ COM(2008) 317 un Padomes 2008. gada septembra secinājumi 13671/08.

¹⁷ Eiropas Komisijas ieteikums dalībvalstīm C(2005)576 – harta nosaka pamatu pētnieku karjeras vadībai; kodekss veicina atvērtas un pārredzamas darbā pieņemšanas un novērtēšanas procedūras.

¹⁸ Piemēram, 2012. gada marta pārskats par Apvienotās Karalistes konkordāta īstenošanas trīs gadiem: <http://www.vitae.ac.uk/>.

¹⁹ Pamatojoties uz Komisijas ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm, C(2008) 1329.

2. PRAGMATISKA PIEEJA EPT IZVEIDES PABEIGŠANAI LĪDZ 2014. GADAM – ATBILDĪBA UN RĪCĪBA

Nemot vērā laika ierobežojumus, efektīvākā un pragmatiskākā pieeja, lai panāktu 2014. gada termiņa ievērošanu, ir **stiprāka** – dziļāka, plašāka un efektīvāka nekā līdz šim – EPT partnerība starp **dalībvalstīm, Komisiju un pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijām**²⁰. Tas nozīmē, ka jāpapildina **galvenā EPT partnerība** starp dalībvalstīm un Komisiju, sistemātiski iesaistot ieinteresēto personu organizācijas, piemēram, *Science Europe* (kas apvieno pētniecības finansētājas un veicējas organizācijas), kad tas ir nepieciešams.

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizāciju skaidri formulētā loma ir noteikta nesen un ir svarīga. Tā atbilst šo organizāciju vēlmei, EPT sabiedriskās apspriešanas rezultātiem un vairākkārtējiem Padomes aicinājumiem²¹. Tā pamatojas uz iepriekšējām ieinteresēto personu iniciatīvām, piemēram, EPT ceļvedi, ko sagatavojuši Eiropas Zinātnes fonds (EZF), Eiropas pētījumu finansējuma un pētniecības veikšanas organizāciju vadītāju asociācija (*EUROHORCS*)²² un vairāki neformāli trīspusējie simpoziji²³, kuros piedalījās augsta līmeņa pārstāvji no dalībvalstīm, pētniecības finansēšanas organizācijas un Komisija un ko organizēja *EUROHORCS* un turpināja organizēt *Science Europe*.

Šī pieeja ir vērsta uz svarīgākajām prioritātēm un tās pamatā ir atbildības un rīcības ideja, kad visas puses to kompetences ietvaros ir atbildīgas par konkrētiem uzlabojumiem ES pētniecības sistēmā.

Reformas un darbības attiecībā uz visām turpmāk izklāstītajām prioritātēm jāīsteno līdz 2014. gadam.

2.1. Efektīvākas valsts pētniecības sistēmas

Atklāta valsts līmeņa konkurence ir ļoti nozīmīga, lai gūtu maksimālu labumu no pētniecības jomā ieguldītajiem publiskajiem līdzekļiem. Paraugprakse, kas šajā sakarībā būtu jāievieš visās dalībvalstīs, ietver šādas darbības:

- finansējuma piešķiršana, izsludinot atklātus uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, kurus novērtē vadošu neatkarīgu vietējo un ārvalstu ekspertu komisijas (salīdzinošā izvērtēšana²⁴) – tas mudina pētniekus sasniegt starptautiski konkurētspējīgu rezultātu līmeni;
- pētniecības organizāciju un kolektīvu kvalitātes un rezultātu novērtēšana kā pamats institūciju lēmumiem par finansējumu – salīdzinošā izvērtēšana var veidot šādas vērtēšanas daļu un ilgtermiņā radīt organizatoriskas pārmaiņas.

²⁰ Publiskā un privātā sektora pētniecības dalībniekus (tostarp pētniekus, universitātes, pētniecības finansētājas un veicējas organizācijas) apvienojošās un pārstāvības organizācijas un to locekļi.

²¹ Padomes 2008. gada maija secinājumi 10231/08, 2008. gada decembra secinājumi 16767/08, 2009. gada maija secinājumi 9956/09; Padomes 2009. gada decembra rezolūcija Nr. 17159/09, Padomes 2010. gada 10. maija rezolūcija Nr. 10255/10.

²² *ESF/EUROHORCS* (2009). *Vision on a Globally Competitive ERA and their Road Map for Actions*.

²³ Lisabonā 2009. gadā, Cīrihē 2010. gadā, Tartu 2011. gadā, Bledā 2012. gadā.

²⁴ Pamatprincipi izklāstīti „Brīvprātīgi piemērojamajās nostādnēs par kopīgās plānošanas pamatnosacījumiem pētniecības jomā”, Eiropas Pētniecības telpas jautājumu komiteja (*ERAC*) – Augsta līmeņa plānošanas grupa (*GPC*), 2010.

Lai gan līdzsvars starp šīm abām pieejām var nosliekties uz vienu vai otru pusi, tām būtu jābūt pētniecības finansējuma lēmumu pamatā visās dalībvalstīs, lai novērstu rezultātu atšķirības ES.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- ieviest vai sekmēt uz konkurenci balstītu finansējuma piešķiršanu, izmantojot uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus un institūciju novērtējumus kā galvenos publiskā finansējuma piešķiršanas veidus pētniecībai un inovācijai, vajadzības gadījumā veicot tiesību aktu reformas;
- nodrošināt, lai visas publiskās struktūras, kas ir atbildīgas par pētniecībai paredzēto līdzekļu piešķiršanu, piemēro starptautiskās salīdzinošās izvērtēšanas pamatprincipus.

Komisija

- atbalstīs savstarpēju pieredzes un paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm attiecībā uz tādu šķēršļu, kurus rada valsts tiesību akti, un citu šķēršļu novēršanu EPT, lai īstenotu šajā paziņojumā izklāstītās prioritātes;
- ar pārdomātas specializācijas platformas palīdzību atbalstīs dalībvalstis un reģionus attiecībā uz struktūrfondu izmantojumu, lai pilnveidotu pētniecības spējas un pārdomātas specializācijas stratēģijas, tostarp atbalstīs kopīgās pētniecības programmas saskaņā ar kohēzijas politikas mērķiem;
- atbalstīs EPT katedras, kuru mērķis ir veicināt strukturālas pārmaiņas institūcijās, lai to pētniecības kvalitāte sasniegtu izcilību starptautiskā līmenī.

2.2. Optimāla starptautiskā sadarbība un konkurence

Kopīga lielo problēmu risināšana

ES nekavējoties un saskaņoti jārīkojas, lai sasniegtu tādu centienu un ietekmes vērienu, kas nepieciešams, lai risinātu lielās ar ierobežotajiem publiskajiem pētniecībai pieejamajiem līdzekļiem. Stratēģiskās pētniecības programmas, kas izstrādātas kopīgas plānošanas ierosmju ietvaros, liecina par dalībvalstu apņemšanos risināt lielās problēmas saskaņā ar 2009. gada Lundas deklarācijas²⁵ un Padomes²⁶ aicinājumiem. Kopīgai plānošanai ir potenciāls arī stiprināt sadarbību ar starptautiskiem partneriem. Taču līdz šim tas nav īstenots pietiekamā mērā. Svarīgākais ir sekmēt transnacionālo pētniecību un inovāciju, izmantojot sinerģiju starp valsts un starptautiskām programmām, stratēģiski saskaņojot dažādus valsts un cita ES līmeņa finansējuma avotus, nevis izmantot pārrobežu finansējumu kā tādu. Saskaņošanas līmenis pašlaik ir pārāk zems, lai tam būtu nopietna ietekme uz lielām un sarežģītām problēmām²⁷.

²⁵

http://www.se2009.eu/polopoly_fs/1.8460!menu/standard/file/lund_declaration_final_version_9_july.pdf. To parakstījuši 350 pētnieki, finansētāji, uzņēmējdarbības pārstāvji un politiķi Zviedrijas prezidentūras rīkotajā konferencē „Jaunas pasaules — jauni risinājumi” 2009. gada jūlijā, un to apstiprinājusi Padome: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/110310.pdf.

²⁶

Padomes 2009. gada decembra secinājumi 16127/09.

²⁷

Transnacionālais finansējums sasniedza tikai 0,8 % no valdības budžeta apropriācijām vai izdevumiem pētniecībai un izstrādei (GBAORD) 2010. gadā.

Tas daļēji skaidrojams ar atšķirībām starp valstu finansēšanas noteikumiem un atlases procesu, bet tas ir arī politiskās gribas jautājums.

Jāizveido tādi apstākļi, lai visas dalībvalstis varētu būt ieguvējas no stiprākas pārrobežu sadarbības un konkurences, rīkojoties šādi:

- izvirzot kopīgas prioritātes un kopīgas pētniecības programmas, pamatojoties uz kopīgas plānošanas ierosmēm un stratēģisko uz nākotni vērsto darbību rezultātiem;
- īstenojot kopīgās pētniecības programmas, ja iespējams, izmantojot dalībvalstu kopīgus vai vismaz sinhronizētus uzaicinājumus un visiem priekšlikumiem veicot kopīgu starptautisku salīdzinošu izvērtēšanu, lai nodrošinātu salīdzināmus vērtējuma rezultātus. Tas nodrošinātu Eiropas mēroga konkurenci, kuras priekšrocības dalībvalstis ir jau plaši atzinušas (gandrīz visas dalībvalstis bieži piedalās kopīgos *ERA-NET* uzaicinājumos, un dažas tieši šā iemesla dēļ izvēlas piešķirt valsts finansējumu pētniekiem no Eiropas Pētniecības padomes (EPP) rezerves saraksta). Tas arī ļautu noteikt valstu stiprās un vājās puses katrā jomā ES, tādējādi palīdzot dalībvalstīm izlemt, kurā jomā specializēties;
- kopīgi īstenojot un/vai finansējot uzaicinājumus un projektus, pamatojoties uz līdzšinējo pieredzi un noteikumiem par publiskā un privātā sektora partnerībām programmā „Apvārsnis 2020”. Lai to panāktu, nepieciešams padarīt salīdzināmus valsts finansēšanas noteikumus un vienoties par vienotiem Eiropas standartiem.

Kopīgās pētniecības programmas būtu jāīsteno sadarbībā ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis, ja tas ir nepieciešams un lietderīgi.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- pastiprināt centienus, lai īstenotu kopīgās pētniecības programmas saistībā ar lielajām problēmām, koplietojot informāciju par pasākumiem prioritārās jomās, par kurām panākta vienošanās, nodrošinot, lai šajās jomās tiktu piesaistīts un Eiropas līmenī stratēģiski saskaņots atbilstošs valsts finansējums un lai tiktu veikts kopīgs *ex post* novērtējums;
- nodrošināt tādu novērtējumu savstarpēju atzīšanu, kuri atbilst starptautiskās salīdzinošās izvērtēšanas standartiem, lai tie veidotu pamatu valsts lēmumiem par finansējuma piešķiršanu;
- novērst juridiskos un citus šķēršļus valsts programmu pārrobežu sadarbībai, lai atļautu darbību (tostarp sadarbības ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis, ja piemērojams) kopīgu finansēšanu.

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijas tiek aicinātas

- vienoties par kopējiem finansējuma principiem — attiecināmās izmaksas, prasības attiecībā uz ziņošanu u. c. —, lai padarītu valsts pētniecības programmas saderīgas, sadarbībspējīgas (pārrobežu programmas) un vienkāršākas pētniekiem;
- pilnveidot un izvērst modeli „vadošā aģentūra”, „nauda seko sadarbībai”, „nauda seko pētniekam” un citus pārrobežu sadarbības modeļus;

- izmēģināt sinhronizētus aicinājumus, izmantojot (ja tas ir iespējams) priekšlikumu kopīgu vienotu starptautisku salīdzinošu izvērtēšanu kā pamatu lēmumu pieņemšanai par finansējuma piešķiršanu.

Komisija

- turpinās un veicinās publiskā un privātā sektora partnerības, kā arī piedalīsies tajās, lai risinātu lielās problēmas, kā noteikts paziņojumā par partnerattiecībām pētniecībā un inovācijā²⁸, lai būtiski palielinātu dalībvalstu ieguldījumu un nodrošinātu ciešu koordināciju ar attiecīgajām darbībām programmā „Apvārsnis 2020”;
- pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, izveidos pārskatu par pasākumiem prioritārās jomās, par kurām panākta vienošanās, lai identificētu priekšrocības, nepilnības, trūkumus un dublēšanos;
- atbalstīs dalībvalstis un pētniecības finansēšanas organizācijas, veicot kopīgus starptautiskus salīdzinošā izvērtēšanā balstītus novērtējumus un izstrādājot vienotus finansējuma piešķiršanas standartus – piemēram, izmantojot EPT logotipu saistībā ar paraugprakses atzīšanu pārrobežu pētniecības darbībās.

Efektīvs ieguldījums pētniecības infrastruktūrās un to izmantošana

Izcila pētniecība ir atkarīga no pasaules līmeņa iekārtām un pētniecības infrastruktūrām, tostarp uz IKT balstītām e-infrastruktūrām. Šādas pētniecības infrastruktūras piesaista talantus un veicina inovāciju un uzņēmējdarbības iespējas. E-infrastruktūras jo īpaši rada iespēju kolektīviem, kuru dalībnieki atrodas dažādās vietās, veikt aizvien izplatītākus datietilpīgus sadarbības pētījumus – e-zinātni. Šajā sakarībā veicamie uzdevumi ir nodrošināt valstu saistības īstenot *ESFRI* ceļvedi, sasniegt vislabāko cenas un vērtības attiecību no ieguldījumiem visos līmeņos, novērst šķēršļus būvniecībai un ekspluatācijai un nodrošināt pētniekiem brīvu pieeju pētniecības infrastruktūrām visā Eiropā. Iniciatīvā „Inovācijas savienība” ir iekļauta apņemšanās līdz 2015. gadam sākt vai pabeigt būvēt 60 % no *ESFRI* ceļvedī minētajām prioritārajām Eiropas nozīmes pētniecības infrastruktūrām. Tam nepieciešamais ieguldījums ir lielāks par to, ko spēj nodrošināt atsevišķas valstis, tāpēc jāapvieno reģionālie, valstu un Eiropas Savienības līdzekļi (jo īpaši *ERIC* pētniecības infrastruktūrām), tostarp izklaidētas iekārtas, kam vajadzīga pēc iespējas daudzu tādu valstu līdzdalība, kurām ir pasaules līmeņa valsts un reģionālie resursi.

Daudzas jaunas Eiropas pētniecības infrastruktūras arī sadarbojas ar starptautiskiem partneriem vai ir pasaules sadarbības tīklu Eiropas filiāles. Ir ļoti svarīgi nodrošināt pasaules mēroga projektu izmaksu kontroli un pārvaldību. Divdesmit lielāko ekonomiski attīstīto valstu grupa (G20) risina šos jautājumus ar aktīvu Komisijas līdzdalību.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- apstiprināt finansiālās saistības attiecībā uz *ESFRI*, pasaules, valsts un reģionālo Eiropas nozīmes pētniecības infrastruktūru izveidi un darbību, jo īpaši izstrādājot valstu pamatnostādnes un nākamās struktūrfondu programmas;
- novērst juridiskos un citus šķēršļus pārrobežu piekļuvei pētniecības infrastruktūrām.

²⁸

COM(2011) 572.

Komisija

- ar programmas „Apvārsnis 2020” palīdzību atbalstīs piekļuvi pētniecības infrastruktūrām, kā arī pašreiz notiekošo ES pētniecības infrastruktūru (jo īpaši to, kurām piešķirts *ERIC* statuss) vispārējo integrāciju;
- mudinās dalībvalstis sasaistīt pētniecības infrastruktūru pamatnostādnes, *ESFRI* ceļvedi un pārdomātas specializācijas stratēģijas struktūrfondu līdzfinansētajās pētniecības un inovācijas programmās, stiprinot reģionu, kuros ir mazāk labvēlīgi apstākļi, spēju veidot Eiropas un starptautiskas nozīmes pētniecības infrastruktūras un piedalīties tajās;
- atbalstīs apmācību programmas par šādu pētniecības infrastruktūru pārvaldību;
- sadarbībā ar *ESFRI*, *e-IRG*²⁹ un citām ieinteresētajām personām izstrādās Hartu par piekļuvi, kas tiks noteikti vienoti standarti un noteikumi par saskaņotu piekļuvi un nosacījumiem pētniecības infrastruktūru izmantošanai;
- atrādās kopā ar *ESFRI*, lai noteiktu ceļveža īstenošanas prioritātes un sniegtu dalībvalstīm ieteikumus un norādījumus par juridisko, finanšu vai tehnisko šķēršļu novēršanu attiecībā uz īstenošanu;
- kopā ar *ESFRI*, *e-IRG* un citām ieinteresētajām personām noteiks vienotus vērtēšanas principus, ietekmes novērtējuma kritērijus un uzraudzības instrumentus, kurus var piemērot reģionālajās, valsts un Eiropas programmās, lai palīdzētu apvienot līdzekļus no dažādiem avotiem;
- strādās kopā ar *e-IRG*, lai veicinātu ES un valstu pieeju saskaņošanu ar e-infrastruktūru izstrādi un izmantošanu.

2.3. Pētniekiem atvērts darba tirgus

Lai gan pētnieku mobilitāte³⁰ veicina izcilību, patiesa Eiropas pētniecības darba tirgus pastāvēšanai ir daži šķēršļi³¹. Viens no svarīgākajiem ir pārredzamas, atklātas un uz sasniegumiem balstītas darbā pieņemšanas procedūras trūkums³², kas padara pētnieka karjeru mazāk pievilcīgu un kavē mobilitāti, dzimumu līdztiesību un pētniecības rezultativitāti.

Mobilitāte kļūtu vienkāršāka, ja iedzīvotājiem, kas nav pilsoņi vai rezidenti, tiktu sniegta piekļuve valsts dotācijām un tās tiktu padarītas par pārnēsāmām pāri robežām³³. Dažos gadījumos to neļauj īstenot juridiski un administratīvi šķēršļi. Tādas iniciatīvas kā „nauda seko pētniekam”³⁴ rāda, kā minētos šķēršļus var novērst un kā dalībvalstis un pētniecības organizācijas var organizēt piekļuvi valsts dotācijām un to pārnēsāmību, ievērojot visu iesaistīto pušu intereses.

²⁹ E-infrastruktūras refleksijas grupa, www.e-irg.eu.

³⁰ Pēdējo trīs gadu laikā aptuveni 30 % ES pētnieku ir strādājuši ārzemēs vismaz trīs mēnešus (EK, 2010).

³¹ Sk. arī Eiropas augstākās izglītības modernizācijas programmu, COM(2011) 567.

³² Komisijas ekspertu grupa par pētnieka profesiju, 2012. gads.

³³ ERA SGHRM ziņojums *Access to and Portability of Grants*, 2012.

³⁴ ESF/EUROHORCs (2009). *Vision on a Globally Competitive ERA and their Road Map for Actions*.

Citu šķēršļu vidū ir cilvēkresursu politika, kas pasliktina jaunu pētnieku karjeras iespējas, nepietiekama dzimumu līdztiesības īstenošanas prakse, ar sociālo nodrošinājumu saistītie šķēršļi un nepietiekama mobilitāte starp akadēmiskajām un uzņēmējdarbības aprindām, kad tikai katram sestajam pētniekam ir pieredze privātajā sektorā³⁵. Joprojām pastāv šķēršļi taisnīgai akadēmisko diplomu atzīšanai.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- novērst juridiskos un citus šķēršļus atklātas, pārredzamas un uz sasniegumiem balstītas pētnieku darbā pieņemšanas procedūrai;
- novērst juridiskos un citus šķēršļus, kas kavē pārrobežu piekļuvi valsts dotācijām un to pārnēsāmību;
- atbalstīt saistību deklarācijas³⁶ īstenošanu, lai nodrošinātu saskaņotu individualizētu informāciju un pakalpojumus pētniekiem, izmantojot Eiropas EURAXESS³⁷ tīklu;
- atbalstīt novatorisku strukturētu doktorantūras mācību programmu izveidi un darbību, piemērojot novatoriskas doktoru apmācības principus³⁸;
- izveidot veicinošu satvaru³⁹ cilvēkresursu stratēģijas pētniekiem īstenošanai, integrējot tajā hartu un kodeksu⁴⁰.

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijas tiek aicinātas

- reklamēt visas brīvās darbvietas EURAXESS darbvietu portālā, izmantojot vienotos profilus, kas izveidoti Eiropas Pētnieku karjeras sistēmā⁴¹;
- piešķirt ar pētniecību saistītus amatus saskaņā ar atklātām, pārredzamām un uz sasniegumiem balstītām darbā pieņemšanas procedūrām, kas ir samērīgas ar attiecīgā amata līmeni, ievērojot hartas un kodeksa pamatprincipus un iekļaujot personas, kas nav ES pilsoņi;
- izstrādāt stratēģijas, lai atbalstītu pētnieku karjeras izaugsmi saskaņā ar cilvēkresursu stratēģiju pētniekiem;
- definēt un īstenot principus valsts dotāciju pieejamības un pārnēsāmības principus;
- nodrošināt strukturētas doktorantūras mācības, pamatojoties uz novatoriskas doktoru apmācības principiem;
- izveidot un īstenot strukturētas programmas, lai uzlabotu mobilitāti starp rūpniecību

³⁵ ERA SGHRM ziņojums *Professional Development of Researchers*, 2012.

³⁶ Ar šo deklarāciju EURAXESS tīkla dalībnieki atzīst EURAXESS mērķus.

³⁷ Tajā ir sasaistītas četras darbības (darbvietas, pakalpojumi, tiesības un saites), kas vērstas uz pētnieku karjeras izaugsmi un mobilitāti: <http://ec.europa.eu/EURAXESS>.

³⁸ COM(2011) 567; Padomes 2011. gada novembra secinājumi 126375.

³⁹ ERA SGHRM ziņojums *Human Resources issues*, 2012.

⁴⁰ <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/strategy4Researcher>.

⁴¹

http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf.

un akadēmiskajām aprindām⁴².

- **Komisija**
- stiprinās sadarbību un koordināciju *EURAXESS* tīklā, lai pētnieki to izmantotu kā līdzekli īpaši pielāgotas palīdzības gūšanai;
- atbalstīs Eiropas akreditācijas mehānisma izveidi cilvēkresursu pārvaldībai, kas balstīta uz hartu un kodeksu, universitātēs un pētniecības institūcijās ar publisku finansējumu;
- atbalstīs „pionieru” valstu grupas darbu salīdzināmu diplomu automātiskas atzīšanas panākšanai⁴³;
- uzņemsies iniciatīvu, lai novērstu šķēršļus attiecībā uz pētnieku sociālo nodrošinājumu ES un atvieglotu trešo valstu valstspiederīgo pētnieku ieceļošanu un uzturēšanos, rīkojoties šādi:
 - paziņojumā precizējot ES noteikumus par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju darba ņēmēju grupām ar augsta līmeņa mobilitāti ES iekšienē, tostarp pētniekiem,
 - atsākot darbu pie pensiju pārnēsības direktīvas, ar ko nosaka minimālos standartus papildu pensijas tiesību iegūšanai un saglabāšanai⁴⁴,
 - atbalstot ieinteresētās personas Eiropas papildu pensiju fonda(-u) pētniekiem izveidē,
 - pārskatot Direktīvu 2005/71/EK par īpašu procedūru trešo valstu valsts piederīgo uzņemšanai zinātniskās pētniecības nolūkos.

2.4. Dzimumu līdztiesība un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana pētniecībā

Neraugoties uz valstu un ES līmeņa stratēģijām dzimumu līdztiesības jomā, Eiropas pētniecībā joprojām nepietiekami tiek iesaistītas augsti kvalificētas sievietes un nelietderīgi tiek izmantots viņu darbs. Pētnieču skaita palielinājums gadā ir mazāks nekā puse no sieviešu doktora grāda ieguvēju skaita gadā, un pārāk maz sieviešu ir vadošos amatos vai iesaistītas lēmumu pieņemšanā. 2005. gadā Padome noteica mērķi: 25 % sieviešu vadošajos publiskā sektora pētniecības amatos, bet 2009. gadā tikai 13 % no augstākās izglītības iestāžu vadītājiem bija sievietes⁴⁵. Dzimumu līdztiesības dimensijas integrācija pētījumu izstrādē, vērtēšanā un īstenošanā arī joprojām ir ļoti nepietiekama.

Uzdevums ir uzlabot visus šos aspektus, lai palielinātu pētniecības kvalitāti un atbilstību. Komisija jau ir apņēmusies nodrošināt 40 % nepietiekami pārstāvētā dzimuma visās tās ekspertu grupās, komisijās un komitejās un to īstenošos jo īpaši programmā „Apvārsnis 2020”.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- izveidot tiesisko un politikas vidi un nodrošināt stimulus, lai:

⁴² Tādas, kas būtu līdzīgas Marijas Kirī vārdā nosauktajai programmai „Rūpniecības un akadēmisko aprindu partnerība un sadarbības veidi” un nākamajai programmai saskaņā ar „Apvārsni 2020”.

⁴³ [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Bucharest%20Communique%202012.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Bucharest%20Communique%202012.pdf).

⁴⁴ COM(2012) 55.

⁴⁵ *SHE Figures 2009*.

- novērstu juridiskos un citus šķēršļus pētnieču pieņemšanai darbā, paturēšanai darbā un karjeras izaugsmei, vienlaikus pilnībā ievērojot ES tiesību aktus par dzimumu līdztiesību⁴⁶,
- novērst dzimumu līdzsvara trūkumu lēmumu pieņemšanas procesos,
- stiprināt dzimumu līdztiesības aspektu pētniecības programmās;
- iesaistīties partnerībās ar finansēšanas aģentūrām, pētniecības organizācijām un universitātēm, lai veicinātu kultūras un institucionālās izmaiņas dzimumu līdztiesības jomā – hartas, darbības nolīgumi, balvas;
- nodrošināt, lai vismaz 40 % nepietiekami pārstāvētā dzimuma piedalītos komitejās, kas iesaistītas pieņemšanā darbā/karjeras virzības procesā, un pētniecības programmu izveidē un novērtēšanā.

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijas tiek aicinātas

- īstenot institucionālas pārmaiņas saistībā ar cilvēkresursu pārvaldību, finansējumu, lēmumu pieņemšanu un pētniecības programmām, izmantojot dzimumu līdztiesības plānus, kuru mērķis ir:
 - veikt procedūru un prakses ietekmes novērtējumus / pārbaudes, lai konstatētu ar dzimumu saistītus aizspriedumus,
 - īstenot novatoriskas stratēģijas, lai novērstu aizspriedumus,
 - noteikt mērķus un uzraudzīt panākumus, izmantojot rādītājus.

Komisija

- veicinās dzimumu līdztiesību un dzimuma aspekta integrēšanu pamatprogrammas „Apvārsnis 2020” programmās un projektos, sākot no plānošanas un īstenošanas līdz novērtēšanai, tostarp izmantojot stimulus;

2013. gadā ierosinās ieteikumu dalībvalstīm, kurā būs iekļauti vienoti norādījumi attiecībā uz institucionālām pārmaiņām, lai veicinātu dzimumu līdztiesību universitātēs un pētniecības institūcijās.

2.5. Optimāla zinātnisko zināšanu aprīte, piekļuve tām un to nodošana

Pētniecību un inovāciju sekmē zinātnieki, pētniecības institūcijas, uzņēmumi un iedzīvotāji, piekļūstot esošajām zinātniskajām zināšanām, koplietojot un izmantojot tās, kā arī izmantojot iespēju savlaicīgi paust savas vajadzības vai bažas saistībā ar šādām darbībām. Būtisks uzdevums ir plaši īstenot atklātu piekļuvi – t. i., bezmaksas interneta piekļuvi zinātniskajām publikācijām, kas finansētas no publiskiem līdzekļiem, un šo publikāciju un datu izmantošanu –, ņemot vērā atšķirības dalībvalstu politikā šajā jomā. Vispārīgāk, lai palielinātu pētniecības ekonomisko ietekmi, mums ir jāveicina atvērta inovācija, saites starp pētniecību, uzņēmējdarbību un izglītību (zināšanu trīsstūris) ar Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) palīdzību un jo īpaši zināšanu nodošana starp publiskām pētniecības institūcijām un privāto sektoru, vienlaikus ievērojot intelektuālā īpašuma tiesības. Tā kā lielākoties zināšanu radīšanai un nodošanai nepieciešamas ciparu tehnoloģijas, ar digitalizētas EPT izveides palīdzību jānovērš visi šķēršļi, kas kavē netraucētu tiešsaistes piekļuvi digitāliem pētniecības

⁴⁶

Sk. Direktīvu 2006/54/EK.

pakalpojumiem sadarbības īstenošanai, datu elektroniskai apstrādei un zinātniskās informācijas (e-zinātne) un e-infrastruktūras pieejamībai. Dažāda veida zināšanu nodošana, aprīte un pieejamība arī būtu saprātīgi jāņem vērā pētniecības sadarbībā ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis.

Dalībvalstis tiek aicinātas

- noteikt un koordinēt to politiku attiecībā uz piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu⁴⁷;
- nodrošināt, lai publiskā pētniecība veicinātu atvērtu inovāciju un sekmētu zināšanu nodošanu starp publisko un privāto sektoru, izmantojot valsts zināšanu nodošanas stratēģijas;
- saskaņot piekļuves un izmantošanas politiku attiecībā uz publiskām e-infrastruktūrām, kas saistītas ar pētniecību un izglītību, un saistītiem digitāliem pētniecības pakalpojumiem, radot iespēju veidot dažāda veida publiskās un privātās sfēras partneru konsorcijs;
- pieņemt un īstenot valsts stratēģijas attiecībā uz pētnieku elektronisko identitāti, kas sniegs viņiem transnacionālu piekļuvi digitālajiem pētniecības pakalpojumiem.

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijas tiek aicinātas

- pieņemt un īstenot atklātas piekļuves pasākumus attiecībā uz publiskiem līdzekļiem finansētās pētniecības publikācijām un datiem;
- īstenot un veicināt elektroniskās identitātes un digitālo pētniecības pakalpojumu izmantošanu;
- nodrošināt optimālu mijiedarbību, saiknes un stratēģisku partnerību starp akadēmiskajām aprindām un rūpniecību un izstrādāt kopīgas sadarbības pētniecības programmas, lai palielinātu pētniecības rezultātu izmantošanu;
- uzlabot zināšanu nodošanas darbību atzīšanu un profesionalizāciju un palielināt zināšanu nodošanas biroju nozīmi.

Komisija

- padarīs atklātu piekļuvi zinātniskajām publikācijām par vispārēju principu visiem ES finansētiem projektiem programmā „Apvārsnis 2020”. Attiecībā uz pētījumu datiem izstrādās elastīgu pieeju, kurā tiks ņemtas vērā dažādas zinātnes nozares un uzņēmēju intereses
- turpināt finansēt projektus, kas saistīti ar atklātu piekļuvi;
- pieņems paziņojumu un ieteikumu dalībvalstīm par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu digitālajā laikmetā;
- ierosinās pamatnostādnes e-infrastruktūras attīstībai, lai atbalstītu e-zinātni, izmantojot atklātu piekļuvi pētniecības instrumentiem un resursiem;

⁴⁷

Komisija plāno drīz pieņemt paziņojumu un ieteikumu par šo tēmu.

- atbalstīs pasākumus, lai palielinātu ieinteresēto personu informētību par atklātu piekļuvi un e-zinātnei;
- izvērtējot esošās iniciatīvas, izstrādās visaptverošu politikas pieeju atvērtai inovācijai un zināšanu nodošanai un apspriedīs to ar ieinteresētajām personām;
- sadarbosies ar ieinteresētajām personām, lai izstrādātu vairākus konsorcijs līgumu paraugus zināšanu nodošanas uzlabošanai;
- veicinās dalībvalstu foruma izveidi regulārai apmaiņai un ziņošanai par norisēm valstī saistībā ar digitālo pētniecības pakalpojumu nodrošināšanu, ieviešanu un lietošanu.

3. PANĀKUMU NOSACĪJUMI – POLITISKĀ GRIBA, ATBILDĪBA, NODROŠINĀŠANAS VEIDI UN PĀRREDZAMĪBA

Dalībvalstis – galvenie dalībnieki

Pirmām kārtām dalībvalstīm jāveic nepieciešamās valsts reformas un jāizpilda vajadzīgie nosacījumi, lai pabeigtu EPT izveidi. Tām jāatbalsta arī šo reformu īstenošanu, atvieglot darbības, par ko atbild pētījumu finansētājas un veicējas organizācijas. Optimālai īstenošanai būs vajadzīgas gan pastāvīgas, gan *ad hoc* darba struktūras un procesi, kā arī Padomes augstākā līmeņa vadība⁴⁸. To daļēji var panākt, pielāgojot esošās komitejas un EPT grupas, piemēram, ERAC, galveno Padomes un Komisijas padomdevēju struktūru EPT politikas jautājumos, kuras pilnvaras ir jāpārskata līdz 2012. gada beigām⁴⁹. Dalībvalstīm arī jāiesaistās panākumu uzraudzībā un novērtēšanā, kā arī politiskās vadības atbalstīšanā saistībā ar ikgadējo Eiropas pusgada ciklu.

Pētniecības jomas ieinteresētās personas – īstenošanas paātrināšana

Pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijām būtu jāuzņemas atbildība par EPT darbībām, kas attiecas uz tām, ievērojot savas attiecīgās autonomijas un jurisdikcijas robežas, ko noteikušas valsts iestādes. Attiecīgās pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijas tiks aicinātas ar komisāru parakstīt vispārīgu kopīgu paziņojumu par vēlmi strādāt, lai pabeigtu EPT izveidi. Tām būtu arī jāparedz konkrētas EPT darbības, ko tās veiks (termiņi, rezultāti, publiski ziņojumi par panākumiem utt.), saprašanās memorandā, ko paraksta kopā ar Komisiju, vai vienpusējā deklarācijā, informējot savas valsts attiecīgās iestādes un citus partnerus.

Komisija – lielāks atbalsts

Komisija uzņemsies atbildību par iepriekš minētajām darbībām un atbalstīs dalībvalstis un ieinteresēto personu organizācijas attiecībā uz citām darbībām. Tā nodrošinās, ka „Apvārsnis 2020” palīdz konsolidēt EPT izveides pabeigšanu un darbību no 2014. gada, atbalstot darbības, kas attiecas uz EPT un kas saistītas ar pētnieku karjeru un mobilitāti, dzimumu līdztiesību, pārrobežu sadarbību, atklātu piekļuvi, zināšanu nodošanu un

⁴⁸ Padome var arī balstīties uz ikgadējām EPT ministru konferencēm, kurās piedalās asociētās valstis un kurās savu ieguldījumu sniedz ERAC un Komisija.

⁴⁹ Padomes 2010. gada 10. maija rezolūcija 10255.

infrastrukturām. Tā nodrošinās iekļaujošu EPT politikas attīstību, sekmējot strukturētu dialogu ar pētniecības jomas ieinteresēto personu organizācijām un attiecīgām pilsoniskās sabiedrības struktūrām — piemēram, specializētas ieinteresēto personu platformas veidā.

Pārredzama uzraudzība

Stiprākas partnerības pieeja, kas izklāstīta šajā paziņojumā, neaizstāj tiesību aktus un neizslēdz Komisijas tiesības iesniegt tiesību aktu priekšlikumus, kas pamatojas uz jaunajiem LESD izklāstītajiem noteikumiem saistībā ar EPT. Tādēļ Komisija izstrādās stabilu EPT uzraudzības mehānismu (EUM), pamatojoties uz rādītājiem⁵⁰ visām darbībām, lai uzraudzītu EPT politikas reformas un to īstenošanu, nodrošinot pārredzamību Padomei, Eiropas Parlamentam un zinātniskajai kopienai, un pamatu tās turpmākajiem lēmumiem. Komisija noteiks sākotnējo situāciju 2012. gadā, izmantojot oficiālo statistiku un pētījumu / aptauju rezultātus. Pirmajā ikgadējā EPT progresā ziņojumā, kas plānots 2013. gadā un ko nosūtīs Padomei un Eiropas Parlamentam, sākotnējā situācija tiks salīdzināta ar pasākumiem, ko dalībvalstis paziņos pēc šā paziņojuma. No 2014. gada pilnu progresā novērtējumu nosūtīs Padomei un Eiropas Parlamentam. Ja progress nebūs pietiekams, tiks izskatītas dažādas iespējas, tostarp tiesību aktu izstrādes iespējas, pamatojoties uz LESD jaunajiem noteikumiem, kas ir izklāstīti pievienotajā ietekmes novērtējumā. Uzraudzība tiks veikta ciešā saistībā ar Eiropas pusgadu, saglabājot saskaņotību ar citām attiecīgām uzraudzības darbībām, piemēram, iniciatīvu „Inovācijas savienība” un programmu „Apvārsnis 2020”.

⁵⁰ Provisorisku sarakstu sk. pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta „Ietekmes novērtējums” pielikumā – piemēram, valsts publiskā pētniecības un izstrādes budžeta daļa, kas piešķirta projektu uz konkurenci balstītai finansēšanai, kā valsts pētniecības sistēmu efektivitātes rādītājs vai ES mēroga pētnieku brīvo darbvietu sludinājumu daļa, kas ievietota EURAXESS portālā, kā atklātas darbā pieņemšanas rādītājs.